

Ігор ДАЦКІВ

ДІЯЛЬНІСТЬ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Проаналізовано особливості створення та основні напрями зовнішньополітичної діяльності Західно-Української Народної Республіки, визначено причини поразки національно-визвольної війни 1918–1923 рр.

Ключові слова: ЗУНР, Державний Секретаріат закордонних справ, українсько-польська війна.

З проголошенням незалежності України і виходом на міжнародний рівень одним із найважливіших завдань серед інших, є розв'язання проблем зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної діяльності, встановлення взаємовигідних паритетних двосторонніх відносин з європейськими державами, визначення пріоритетних напрямків української міжнародної політики. Зростання зовнішньополітичної активності України, входження до світових та регіональних політичних структур поставило перед нею завдання подальшого вдосконалення роботи дипломатичної служби, впровадження її ефективних методів.

Із відновленням державності України закономірно зростає інтерес до її минулого, відбувається процес переосмислення історичного досвіду нашого народу, особливо в контексті розвитку європейської цивілізації, адже без з'ясування історичного тла неможливо побачити перспективи.

Україна в сфері міжнародної діяльності має певний власний історичний досвід, набутий упродовж періоду боротьби українського народу за незалежність та власну державність у 1917–1921 рр. У зв'язку з цим зростає значимість досвіду зовнішньополітичної діяльності українських урядів доби Української революції, коли були зроблені перші кроки на шляху розбудови зовнішньої політики України новітнього часу. Уроки тієї доби актуальні й нині, вони потребують неупередженого та уважного ставлення сучасників для зрозуміння витоків зовнішньої політики України, її традиції¹.

Упродовж десятиліть офіційна радянська історіографія поставила поза законом історію західноукраїнського визвольного руху. Зміна ідеологічних доктрин виправила цю помилку. Свідчення цього – численні дослідження останнього десятиліття, зокрема, наукові публікації. Власне зовнішньополітичну діяльність ЗУНР або окремі її аспекти досліджують Н. Городня², О. Павлюк³, М. Генік⁴, Б. Савчук⁵, Т. Галицька-Дідух⁶ та інші. Акцентують увагу на окремих проблемах в загальній історії ЗУНР і дають популярне пояснення основних тенденцій О. Полянський⁷, В. Мороз⁸, Я. Шашкевич⁹, А. Тернинський¹⁰. Чи не найбільший внесок у вивчення періоду визвольних змагань на Західній Україні зробили автори найновіших мо-

нографічних досліджень Б. Тищик і О. Вівчаренко¹¹, М. Литвин і К. Науменко¹², С. Макарчук¹³, О. Павлюк¹⁴, О. Красівський¹⁵. Б. Тищик і О. Вівчаренко вперше в історико-правовій літературі зробили спробу висвітлити державно-правові аспекти виникнення і діяльності ЗУНР¹⁶. М. Литвин і К. Науменко свою працю “Історія ЗУНР” присвятили аналізу подій Листопадового зриву, державотворчої діяльності уряду та УНРади ЗУНР, подано хроніку українсько-польської війни, висвітлюються переговори процеси, позиції Парижа і Москви¹⁷. С. Макарчук характеризує передумови проголошення ЗУНР, питання її державного і військового будівництва, хід українсько-польської війни, причини поразки УГА¹⁸. Монографія М. Литвина, крім ходу бойових дій на різних етапах українсько-польського протистояння, описує організацію УГА, діяльність військово-дипломатичних місій у Східній Галичині¹⁹. Праці О. Павлюка і О. Красівського є перш за все об’єктивним популярним аналізом зовнішньополітичної діяльності ЗУНР, характеризують геостратегічну ситуацію у Центрально-Східній Європі та світі, що вплинули на результати національно-демократичної революції на західноукраїнських землях²⁰.

І все ж, якщо проблеми виникнення ЗУНР, внутрішньої політики, польсько-української війни вже знайшли певне відображення в історіографії, то зовнішня політика ще потребує поглибленого вивчення із залученням архівних матеріалів й адекватного трактування.

Метою даної праці є вивчення конкретно-історичних умов розгортання дипломатичної діяльності ЗУНРу 1918–1923 рр.; з’ясування особливостей стосунків з УНР, денікінцями, більшовиками та державами Антанти; визначення місця і ролі зовнішньополітичної діяльності у вирішенні питання міжнародного визнання ЗУНР.

18 жовтня 1918 р. українські посли до австрійського парламенту на чолі з Євгеном Петрушевичем заявили про утворення Західно-Української Народної Республіки у складі Східної Галичини, Лемківщини по Новий Сонч, Буковини і Закарпатської Русі²¹.

Тимчасовим основним законом Західно-Української Народної Республіки, виданим 13 листопада 1918 р., її територія мала включати українську частину колишніх австрійських країв Галичини з Володимирією і Буковини, та з українськими частинами колишніх угорських столиць (комітатів): Спиш, Шариш, Земляни, Уг, Берег, Угоча, Мармарош, – як вона означена на етнографічній карті австрійської монархії Карла барона Черні на²². На жаль, українське населення не вирішувало власної долі. З початком українсько-польської війни обидві сторони, звертаючись до великих держав, звинувачували одна одну в агресії та просили допомоги. В листопаді 1918 р. польська Ліквідаційна комісія звернулася до урядів і військ Антанти зі скаргою на “українські банди”, які нібито за допомогою прусських та австрійських військ зайняли частину Східної Галичини і місто Львів. Польський національний Комітет, що мав представництва в Англії, Франції, США та Італії розгорнув широку пропагандистську кампанію, доводячи що ЗУНР і УГА – “австро-німецька інтрига”²³.

Галицька дипломатія, зі свого боку спираючись на 14 пунктів Вільсона, розсилала ноти з повідомленням про утворення незалежної держави і польську агресію проти неї²⁴.

На кінець 1918 р. питання про долю західноукраїнських земель вже стояло на порядку денному більшості антантівських урядів. Посилена увага до цього регіону пояснюється, з одного боку, нафтовими інтересами в Дрогобицько-Бориславському районі, а з іншого – важливістю “східно-галицького питання” в загальній архітектурі Версальської системи²⁵.

Проте, якщо в зовнішньополітичних планах Франції домінувала ідея утворення “Великої Польщі”, яка мала стати єдиним стабілізуючим фактором в регіоні, то британський уряд декларував свою підтримку “малим народам”, а США виступали за демократизацію Східної Європи із збереженням неподільності Росії. При такій відсутності єдності в поглядах на майбутнє цих земель, великі держави все ж були єдиними в засудженні українсько-польської війни, що знецінювала обидві сторони як антибільшовицьку силу і перешкоджала експлуатації природних багатств краю. Тому воюючим сторонам регулярно надсилалися пропозиції сісти за стіл переговорів²⁶.

19 січня 1919 р. одна з таких пропозицій була прийнята і у Львові за ініціативою англійського полковника Вайда відбувся двосторонній діалог.

Українська сторона вимагала виведення військ за річку Сян, але представники Варшави з цим категорично не погоджувались і переговори були перервані. Аналогічна доля спіткала також і миротворчі місії під головуванням французького генерала Бартемі, американського генерала Кернана і південноафриканського генерала Боти: щоразу одна зі сторін незмінно виступала проти чергового проекту²⁷.

На мирній конференції в Парижі представники Польщі рішуче виступили проти офіційного коментаря 13-го пункту Вільсона, протиставляючи ідеї етнічних кордонів “історичні права” на реставрацію Речі Посполитої в межах 1772 р. У дипломатичній боротьбі проти галичан поляки користувалися поганою інформованістю західних держав, зображаючи себе як уособлення західних сил регіону, а українців як пробільшовицькі або проавстрійські елементи²⁸.

З українського боку в Парижі виступала делегація у складі М. Лозинського, Д. Вітовського та О. Кульчицького. Не дивлячись на протест польських політиків, представники офіційно невизнаної Західно-Української Народної Республіки все ж були допущені до дебатів і підняли питання про польський наступ, що був фактичним ігноруванням волі Найвищої ради. Цю польську акцію різко критикував Лорд Джордж, який пропонував припинити будь-яку допомогу Варшаві. Але Клемансо і Вільсон ліберальніше трактували дії Польщі і врешті-решт списали все на самочинність Ю. Пілсудського, протиставляючи їй поміркованість Падеревського. Так, в силу обставин навіть політичний та організаційний дуалізм, що до певної міри існував у реалізації зовнішньої політики Польщі, зіграв в даному випадку на її користь. Натомість намагання галицьких представників в травні 1919 р. дистанціювати справи ЗУНР від загальноукраїнської (і це вже після акту злуки) не мало ніяких реальних наслідків, окрім неузгодженості дій і конфліктів серед делегації²⁹.

У 1919 р. з’явився ще один фактор, що серйозно шкодив українській справі у світі – єврейські погроми. Впливові євреї з Американського єврейського комітету та Сіонської організації Америки мали легкий доступ до Вільсона та Гауза, а чутливий до порушень прав людини Білий Дім охоче брав на себе роль виразни-

ка їхніх інтересів. Українці, на жаль, нічого не зробили, щоб встановити зв'язок з цією впливовою силою, в той час як І. Падеревський підтримував з єврейськими організаціями постійні контакти, а Р. Дмовський прямо запропонував у грудні 1918 р. покласти край антисемітизму в обмін на підтримку Польщі їхньою делегацією в Парижі³⁰.

Обидві сторони – як українці, так і поляки використовували зв'язки еміграції. Представники українців США Кирило Білик і конгресмен штату Нью-Джерсі Джеймс Гемі навіть влаштували неофіційну зустріч дипломатів УНР і ЗУНР Г. Сидоренка і В. Панейка з членом адміністрації Вільсона Гаузом, а польські науковці з еміграції С. Заверчовський та Г. Артковський брали активну участь у розробці документів комісії експертів стосовно Галичини і передавали Р. Дмовському всі необхідні дані. Сам Падеревський, будучи представником ПНК (Польського Національного Комітету) в США, використовував дружні стосунки з Гаузом для загальнопольської справи³¹.

Галицькі дипломати налагоджували зв'язки з Чехословацькою республікою, і Чехословацькі правлячі кола намагалися встановити тісні політичні й економічні стосунки з українськими урядами і на Сході, й на Заході України. Зокрема, відбувся обмін дипломатичними місіями між урядами ЧСР і ЗУНР (кінець 1918 р.), які, хоч і мали неофіційний характер, активно працювали на ниві українсько-чехословацького співробітництва, насамперед господарського³².

Стосунки Чехословаччини з Західноукраїнською Народною Республікою, зокрема, внаслідок чехословацько-польських суперечностей та суперництва, посідали важливе місце в зовнішньополітичній концепції ЧСР (у лавах армії ЗУНР, наприклад, за угодою уряду ЧСР було чимало чехословацьких офіцерів). Якщо офіційна чехословацька політика не мала конкретних планів стосовно Східної Галичини (хоч підтримка ЗУНР та її об'єднання з рештою українських земель у складі федеративної Росії й спільного чехословацько-російського кордону були важливими для політичних і господарських кіл ЧСР), то цього не можна було сказати про другу сторону. У певних політичних колах західноукраїнського суспільства, насамперед русофільської орієнтації, ще з кінця 1918 р. обговорювалося питання про можливість приєднання території Прикарпаття і Лемківщини на правах автономії до Чехословаччини³³.

Питання про відновлення ЗУНР та встановлення федерації між Східною Галичиною та Чехословацькою республікою порушували також наприкінці 1919 р. представники української еміграції в ЧСР перед урядом цієї країни, а восени 1920 р. – Українська національна рада в США перед керівниками Антанти³⁴.

Невизначеність довкола “східногалицького питання” була настільки значною, що в липні 1920 р. прем'єр польського уряду В. Грабовський погоджувався на відокремлення земель краю на правах федерації з урахуванням окремого статусу м. Львова³⁵. У лютому 1921 р. міжнародна Рада Ліги Націй під головуванням бразильського делегата Да Куньї прийняла спеціальну резолюцію, в якій зазначалося, що Польща є лише фактичним мілітарним окупантом Галичини і остання лежить поза її кордоном³⁶. У тій ситуації офіційна Варшава вдавалася до тактики виграшу часу і керуючись принципом “*gueta non movere*”, вичікувала сприятливішої міжнародної ситуації. Одним із головних завдань візиту міністра закордонних справ

Польщі графа Сепеш до Франції і Англії в квітні 1921 р. було, якраз, прагнення добитися того, щоб справа “глибоко спала”³⁷.

Натомість українці всіма силами намагалися активізувати світову увагу до українського питання. На відміну від ідеалістичної віри в справедливість Антанти 1919–1920 рр., тепер головна ставка робилася на суперечності між великими державами. Уряд Є. Петрушевича не скупився на обіцянки західним лідерам та фірмам, розраховуючи використати їх лобістські можливості³⁸. Значну активність на міжнародній арені виявив митрополит А. Шептицький. У різний час він відвідав Англію, Ватикан, Францію, Швейцарію, Австрію, Бразилію, Аргентину, Канаду, Бельгію, Голландію: зустрічався з багатьма поважними особами, серед яких президенти Гардінг і Пуанкаре, папа римський Пій XI, прем’єр Франції Бріан, міністр торгівлі США Гувер та інші³⁹.

У січні 1920 р. Є. Петрушевич вирушив до Парижа, і Лондона особисто. Зустрівшись 20 лютого з головою департаменту політичної розвідки Форін Офісу Дж. Хедлам-Морлі, він висловив протест проти розробленого Варшавою “Статусу для Східної Галичини” і погрожував союзом з більшовиками⁴⁰.

Уперше з домаганням визнання незалежності ЗУНР Є. Петрушевич звернувся 15 липня 1920 р. у ноті “До Президента Найвищої Ради Мирової Конференції М. Мільєрона”. 15 серпня він звернувся до прем’єра Англії Л. Джорджа з проханням позитивно вплинути на союзні держави у справі Східної Галичини.

Згодом виникла концепція так званої Швейцарії зі Сходу, згідно з якою нейтральна Східна Галичина мала відігравати в Східній Європі роль Швейцарії. 30 квітня 1921 р. Є. Петрушевич запропонував країнам Антанти проєкт “Основ державного устрою Галицької Республіки”. Але аналогії з Швейцарією не знаходили відгуків на Заході.

Дипломатична діяльність уряду ЗУНР особливо активізувалася з листопада 1920 р., коли в Женеві розпочалася сесія Ліги Націй. 28 листопада українська делегація подала її президії матеріал з викладом вимог своїх домагань: признати Східній Галичині право національного самовизначення, усунути польську окупацію краю тощо.

У вересні 1921 р. питання щодо Східної Галичини знову обговорювалося на засіданнях Ліги Націй в Женеві, де з доповіддю виступив канадський міністр Дотерті, але вирішення його вкотре відкладалося. Подібним результатом закінчилось обговорення західноукраїнської проблеми на III сесії Ліги Націй у вересні 1922 р.⁴¹

Західно-Українське товариство Ліги Націй, створене у січні 1922 р., та уряд ЗУНР упродовж 1922–1923 рр. надіслали ще чимало меморіалів, протестів, закликів, резолюцій на Міжнародні конгреси і організації, але вони не бралися до уваги сильними світу цього⁴².

21 лютого 1923 р. Франція, Італія та Англія з ініціативи польського уряду скликали конференцію Ради послів, яка 14 березня цього ж року санкціонувала анексію Східної Галичини Польщею. Останню зобов’язали гарантувати автономію цієї території і підписати договір про забезпечення прав національних меншин. Але все це було лише “фіговим листком”, яким держави Антанти і США намагалися прикрити колоніальний розбій у центрі Європи⁴³.

Таким чином внутрішня слабкість і нежиттєздатність ЗУНР не дали Заходові потрібного часу для усвідомлення можливої ролі та місця України в Європі. Помилки були допущені і урядом ЗУНР. За умов внутрішньої слабкості українського національно-визвольного руху багато залежало від зовнішнього визнання і підтримки України. З іншого боку, міжнародне визнання незалежності ЗУНР обумовлювалося внутрішнім зміцненням і утвердженням української державності.

- ¹ *Кривець Н.В.* Українсько-німецькі відносини: політика, дипломатія, економіка. 1918–1933 рр. – К.: Інститут історії України НАН України, 2008. – С. 5–6.
- ² *Городня Н.* Їм потрібні були сильні союзники: Українське питання на Паризькій мирній конференції 1919 року // Політика і час. – 1995. – № 11. – С. 75–80.
- ³ *Павлюк О.* Зовнішня політика ЗУНР // Київська старовина. – 1997. – № 3–4. – С. 114–138.; *Павлюк О.* США і східно галицьке питання на Паризькій мирній конференції 1919 р. // Київська старовина. – 1999. – № 6. – С. 67–69.
- ⁴ *Геник М.* Зрада ради Амбасадорів // Літопис Червоної калини. – 1993. – № 1–2. – С. 10–12.
- ⁵ *Савчук Б.* Договір Галицької армії з А.Денікіним (листопад–грудень 1919 р.) // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – Івано-Франківськ, 2001. – № 5–6. – С. 214–219.
- ⁶ *Галицька-Дідух Т.* Радянська Росія в політиці урядів УНР і ЗУНР (1919–1920 рр.) // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – Івано-Франківськ, 2001. – № 5–6. – С. 234–239. *Галицька-Дідух Т.* Дипломатична боротьба навколо проблеми українського представництва на мирній конференції в Ризі (вересень 1920 – березень 1921 рр.) // Укр. іст. журнал. – 2001. – № 6. – С. 100–109.
- ⁷ *Полянський О.* ЗУНР: місце і роль в загальноукраїнському національно-визвольному русі ХХ ст. (до 80-річчя ЗУНР) // Наукові записки ТДПУ, Серія: Історія. Вип. 8. – Тернопіль, 1999. – С. 3–8.
- ⁸ *Мороз В.* Історія Західно-Української Народної Республіки // Мандрівець. – 1999. – № 1–2. – С. 3–21.
- ⁹ ЗУНР: позитивний і негативний досвід // Шлях перемоги. – 1998. – 28 жовтня. – С. 4.
- ¹⁰ *Тернинський А.* Чи спіткнеться Європа знову?: (1 лист. 1918 р.) // Політика і культура. – 2002. – № 40. – С. 42–43;
- ¹¹ *Тищик Б.Й., Вівчаренко О.А.* Західноукраїнська Народна Республіка. 1918–1923 рр. (до 75-річчя утворення і діяльності). – Коломия: Світ, 1993. – 118 с.
- ¹² *Литвин М., Науменко К.* Історія ЗУНР. – Львів: Інститут українознавства НАНУ, 1995. – 368 с.
- ¹³ *Макарчук С.А.* Українська республіка галичан. Нариси про ЗУНР. – Львів: Світ, 1997. – 192 с.
- ¹⁴ *Павлюк О.* Боротьба України за незалежність і політика США (1917–1923). – К.: Видавничий дім “КМ Academia”, 1996. – 188 с.
- ¹⁵ *Красівський О.* Східна Галичина і Польща в 1918–1923 рр.: Проблеми взаємовідносин // Укр. акад. держ. управління при Президентіві України. – К.: Вид-во УАДУ, 1998. – 299 с.
- ¹⁶ *Тищик Б.Й., Вівчаренко О.А.* Західноукраїнська Народна Республіка. 1918–1923 рр. (до 75-річчя утворення і діяльності). – Коломия: Світ, 1993. – 118 с.
- ¹⁷ *Литвин М., Науменко К.* Історія ЗУНР. – Львів: Інститут українознавства НАНУ, 1995. – 368 с.
- ¹⁸ *Макарчук С.А.* Українська республіка галичан. Нариси про ЗУНР. – Львів: Світ, 1997. – 192 с.
- ¹⁹ *Литвин М.* Українсько-польська війна 1918–1919 рр. – Львів: Інститут українознавства НАНУ, 1998. – 488 с.
- ²⁰ *Павлюк О.* Боротьба України за незалежність і політика США (1917–1923). – К.: Видавничий дім “КМ Academia”, 1996. – 188 с.; *Красівський О.* Східна Галичина і Польща в 1918–1923 рр.:

- проблеми взаємовідносин // Укр. акад. держ. Управління при Президентові України. – К.: Вид-во УАДУ, 1998. – 299с.
- ²¹ Podhorodecki L. Historia Polska. – Warszawa, 1997. – S. 135.
- ²² Сергійчук В. Українська соборність. Відродження українства в 1917–1920 роках, – К.: 1999. – С. 392.
- ²³ Павлюк О. Боротьба України за незалежність і політика США (1917–1923). – К.: Видавничий дім “KM Academia”, 1996. – С. 104.
- ²⁴ Там само.
- ²⁵ Сливка Ю. Західна Україна в реакційній політиці польської та української буржуазії (1920–1939). – К., 1985. – С. 26–27.
- ²⁶ Стовбуха Д. Українсько-польське дипломатичне протистояння довкола східного питання у 1918–1923 рр. // Наукові записки ТДПУ ім. В.Гнатюка. Серія: Історія. Вип. 5. – Тернопіль, 2002. – С. 66.
- ²⁷ Павлюк О. Боротьба України за незалежність і політика США (1917–1923). – К.: Видавничий дім “KM Academia”, 1996. – С. 110, 112–113.
- ²⁸ Stepan Rinetsky. Ukrainian-Polish diplomatic struggle 1918–1923. – Chicago, 1963. – P. 10–15.
- ²⁹ Стовбуха Д. Українсько-польське дипломатичне протистояння довкола східного питання у 1918–1923 рр. // Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Історія. Вип. 5. – Тернопіль, 2002. – С. 66.
- ³⁰ Макарчук С.А. Українська республіка галичан. Нариси про ЗУНР. – Львів: Світ, 1997. – С. 79–80.
- ³¹ Там само. – С. 43–44.
- ³² Necas Y. Uprimne slovo o stycich cesko-ukrajinskych. – Kyjiv – Praha, 1919. – S.27–28.
- ³³ Українська державність у ХХ столітті: Історико-політичний аналіз // О.Дергачов (керівник авт. Колективу). – К.: Політична думка, 1996. – С. 182.
- ³⁴ Sladek Zdenek, Jaroslav Valenta. Sprawy ukraińskie w czechosłowackiej polityce w latach 1918–1922 // Z dziejow stosunkow polsko-radzieckich. Stud. i mater. – 1968. – № 3. – S. 152.
- ³⁵ Стовбуха Д. Українсько-польське дипломатичне протистояння довкола східного питання у 1918–1923 рр. // Наукові записки ТДПУ ім. В.Гнатюка. Серія: Історія. Вип.5. – Тернопіль, 2002. – С. 67.
- ³⁶ Там само.
- ³⁷ Сливка Ю. Західна Україна в реакційній політиці польської та української буржуазії (1920–1939). – К., 1985. – С. 31.
- ³⁸ Макарчук С.А. Українська республіка галичан. Нариси про ЗУНР. – Львів: Світ, 1997. – С. 102.
- ³⁹ Стовбуха Д. Українсько-польське дипломатичне протистояння довкола східного питання у 1918–1923 рр. // Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Історія. Вип. 5. – Тернопіль, 2002. – С. 67.
- ⁴⁰ Доброт І. Протистояння польській владі у Східній Галичині // Пам’ять століть. – 2001. – № 6. – С. 67–69.
- ⁴¹ Чуйко І. Дипломатична діяльність ЗУНР у 1919–1923 рр. // Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Історія. Вип.1. – Тернопіль, 2003. – С. 145.
- ⁴² Центральний державний історичний архів у м. Львові. – Ф. 581. – Оп. 1. – Спр. 29. – Щоденник нествановленого автора “Записки українця”. – Арк. 1–2.
- ⁴³ Чуйко І. Дипломатична діяльність ЗУНР у 1919–1923 рр. // Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Історія. Вип.1. – Тернопіль, 2003. – С. 145.

Ihor Datskiv. DIPLOMATIC ACTIVITIES OF THE WEST UKRAINIAN PEOPLE'S REPUBLIC

The article analyzes formation and the main directions of the ZUNR foreign policy as well as the reasons for the defeat of the 1918-1923 National Liberation War.

Key words: *the ZUNR, the State Foreign Affairs Secretariat, the Polish-Ukrainian War.*